

scenariusz nr 15

PLANUJĘ SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ ZAWODOWĄ

INFORMACJE
OGÓLNE

ZADANIA
PODSTAWOWE

ZADANIA
FAKULTATYWNE

ZADANIA
DODATKOWE

Cele ogólne

1. Kształtowanie umiejętności formułowania celów zawodowych i planowania sposobów ich realizacji.
2. Uświadomienie znaczenia planowania aktywności zawodowej w dorosłym życiu.
3. Wdrażanie do prawidłowej oceny swoich możliwości.
4. Zachęcanie uczniów do planowania swojej przyszłości zawodowej

Cele szczegółowe

- ▶ Uczeń zna pojęcie „plany zawodowe”.
- ▶ Uczeń określa własne cele i plany zawodowe.
- ▶ Uczeń wskazuje cele zawodowe, które może realizować po ukończeniu szkoły.
- ▶ Uczeń dostrzega korzyści płynące z planowania aktywności zawodowej.

Metody pracy

- ▶ praca z tekstem
- ▶ rozmowa kierowana
- ▶ metoda ćwiczeń praktycznych
- ▶ metoda przypadków

Czas zajęć

45 min. z możliwością rozszerzenia do 90 min.

Środki dydaktyczne znajdujące się na płycie CD

1. Zagadki i odpowiedzi
2. Etykiety dotyczące trzech etapów planów zawodowych
3. Pięć ilustracji z podpisami „Co mogę robić po ukończeniu szkoły
4. Etykiety dotyczące rodzajów aktywności
5. „Planuję swoją przyszłość zawodową” Karta pracy dla młodzieży z niepełnością umysłową w stopniu lekkim
6. „Planuję swoją przyszłość zawodową” Karta pracy dla młodzieży z niepełnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym
7. Tabela „Plany zawodowe”
8. Cytat „Kto nie ma odwagi do marzeń, nie będzie miał siły do walki”
9. Dyplom dla uczniów potwierdzający ukończenie cyklu zajęć
10. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia
11. Karta ewaluacji dla uczniów po realizacji zajęć z obszaru III
12. Karta pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”
13. List do rodziców
14. Karta ewaluacji zajęć dla rodziców po realizacji zajęć z obszaru III
15. Wskazówki dla zespołu edukacyjno – wychowawczego
16. Karta ewaluacji ucznia wypełniana przez nauczyciela po zakończeniu realizacji zajęć z obszaru III
17. Karta ewaluacji podsumowująca 15 kart ewaluacji wykonywanych po każdym zajęciach

Środki dydaktyczne do samodzielnego przygotowania przez nauczyciela

18. Przybory do pisanie
19. Etykiety i ilustracje przedstawiające plany zawodowe (np. ukończenie szkoły, dalsza nauka, poszukiwanie pracy, praca, dorywcza praca wakacyjna, wyjazd do innego miasta w celu poszukiwania pracy)
20. Tablica demonstracyjna
21. Etykiety z nazwą scenariusza (każde słowo na oddzielnej kartce)

NOTATKI

PRZEBIEG ZAJĘĆ

I. Etap wprowadzający

A. Czynności organizacyjno-mobilizujące

Powitanie – ok. 1 min.

- ▶ Witam wszystkich, którzy planują wykonywać różne zawody np. kucharza, ogrodnika, stolarza oraz inne.
- ▶ Witam tych, którzy chcą pracować, ale jeszcze nie mają konkretnych planów zawodowych.
- ▶ Witam także tych, którzy jeszcze nie myśleli o tym, co chcieliby robić po ukończeniu szkoły.

Zabawa integrująca grupę i mobilizująca – ok. 1 min.

Nauczyciel proponuje uczniom powitanie w formie prezentacji siebie. Młodzież ustawia się w kręgu. Zadaniem każdego ucznia jest zaprezentowanie swojej osoby koledze/koleżance stojącej po jego lewej stronie, np.: „Jestem Marek Sawicki, uczę się w trzeciej klasie szkoły zawodowej na kierunku stolarskim.” (uściśnięcie ręki kolegi lub koleżanki).

NOTATKI

B. Pobudzenie zainteresowania

Ćwiczenie 1

ok. 2 min.

Środki dydaktyczne:

1. Odpowiedzi do zagadek
20. tablica demonstracyjna
21. Etykiety z nazwą scenariusza

Nauczyciel na tablicy demonstracyjnej umieszcza cztery etykiety w taki sposób, aby napisy były niewidoczne dla uczniów. Następnie informuje młodzież, że pod etykietami kryje się temat dzisiejszych zajęć. Aby odkryć jedną etykietę należy rozwiązać zagadkę dotyczącą nazwy zawodu.

Treść zagadek:

1. Kto tnie materiały, aby z części małych zrobić całą bluzkę lub garnitur cały? (krawiec)
2. Deska, młotek, zręczne ręce robią mebli coraz więcej. (stolarz)
3. Przez dzień cały w ciągłym trudzie wciąż pracuje dla nas dzielnie.
Znają go też wszyscy ludzie i szanują jego kielnię. (murarz)
4. Ma biały fartuch jak – lekarz, ale nie leczy – wypieka. (piekarz)

C. Uzasadnienie potrzeby uczenia się przewidzianych wiadomości i umiejętności

Na dzisiejszych zajęciach:

- ▶ dowiecie się, na czym polega planowanie przyszłości zawodowej,
- ▶ dokonacie oceny swojej wiedzy i umiejętności potrzebnych do podjęcia pracy zawodowej,
- ▶ zaplanujecie swoją przyszłość zawodową,
- ▶ określacie sposoby radzenia sobie z trudnościami, które mogą się pojawić podczas realizowania waszych planów zawodowych.

A. Wiedza (OBSERWUJĘ – WIEM)

Ćwiczenie 2

„Andrzej planuje swoją przyszłość zawodową” – ok. 15 min.

Cel: Poznawanie etapów planowania przyszłości zawodowej

Środki dydaktyczne:

2. Etykiety dotyczące trzech etapów planów zawodowych

► „Moja przyszłość zawodowa to temat, nad którym już od dłuższego czasu intensywnie się zastanawiam. Słyszałem kiedyś, że najważniejsze jest to, aby postawić sobie w życiu cel i konsekwentnie do niego dążyć. Moim celem jest znalezienie pracy, dzięki której będę mógł utrzymać siebie a w przyszłości także moją rodzinę. Chciałbym też, aby to zajęcie sprawiało mi przyjemność i było pożyteczne dla innych ludzi. Kiedyś marzyłem o zawodzie kierowcy. Teraz już wiem, że przy moim stanie zdrowia nie uda mi się uzyskać prawa jazdy. Nie będę też murarzem, bo nie mogę pracować na wysokości. Nie przejmuję się tym, bo wiem, że mogę być uczciwym człowiekiem i wykonywać zawód, który będzie zgodny z moimi zainteresowaniami oraz możliwościami. Potrafię gotować i bardzo lubię to robić i dlatego podjęcie pracy w kuchni w jakiejś dobrej restauracji, jest moim celem zawodowym. Wyzaczyłem też sobie plan działania, który pomoże mi zrealizować ten cel. Najpierw muszę skończyć szkołę i zdobyć odpowiednie kwalifikacje do wykonywania zawodu. Potem trzeba będzie rozejrzeć się za stałym zajęciem. Zarejestruję się w urzędzie pracy, a oprócz tego poszukam zatrudnienia na własną rękę. Będę pytał znajomych i pójdę do kilku restauracji z moim podaniem o pracę. Poszukam też ogłoszeń w internecie i lokalnych gazetach. Wiem, że w dzisiejszych czasach znalezienie posady nie jest łatwe, dlatego ważne jest, aby się nie zniechęcać przy pierwszych trudnościach. Jeśli nie uda mi się znaleźć pracy w wyuczonym zawodzie, podejmę inne zajęcie. Mogę przecież wykonywać różne zlecenia sezonowe np. zrywać owoce, zbierać ziemniaki, pomagać w gospodarstwie itp. Będę się też starał korzystać z organizowanych przez urząd pracy kursów zawodowych, których ukończenie zwiększa szansę na otrzymanie stałej pracy.”

Rozmowa kierowana na temat opowiadania

- ▶ O jakiej pracy marzył kiedyś Andrzej?
- ▶ Dlaczego nie może zrealizować tych marzeń?
- ▶ Jaki cel zawodowy postawił przed sobą Andrzej?
- ▶ Czym kierował się stawiając sobie taki cel?
- ▶ Jakie działania zaplanował Andrzej, aby ten cel zrealizować?

Nauczyciel zwraca uwagę, że budowanie planów zawodowych składa się z trzech etapów:

- 1) określenia celu zawodowego, czyli tego, co chcesz robić i co chcesz osiągnąć w swoim życiu zawodowym,
- 2) oceny własnych możliwości i umiejętności zawodowych,
- 3) planu działania, czyli niezbędnych kroków, które musisz podjąć, aby ten cel osiągnąć.

Uczniom z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy ograniczenie treści historyjki oraz wykorzystanie etykiet (nr 2) albo ominięcie tego ćwiczenia i przeprowadzenie w to miejsce następnego.

Ćwiczenie 3

„Po ukończeniu szkoły, można...” – ok. 15 min.

Zadanie fakultatywne do ćwiczenia nr 2.

Cel: Uczeń poznaje różne cele zawodowe, które można realizować po ukończeniu szkoły.

Środki dydaktyczne:

3. Ilustracje z podpisami „Co mogę robić po ukończeniu szkoły”

1. Sylwia w tym roku kończy szkołę. Ma dużo powodów, żeby podjąć pracę zarobkową. Najbardziej interesuje ją praca na stanowisku pomocy kucharza, bo umie i lubi pracować w kuchni. (PRACA)
2. Mateusz skończył już szkołę. Ma problemy ze zdrowiem. Dostaje zasiłek pielęgnacyjny i rentę socjalną. W jego rodzinnej miejscowości jest bardzo trudno o pracę zarobkową, dlatego zapisze się na zajęcia do środowiskowego domu

samopomocy. Chce nauczyć się obsługiwać maszyny do obróbki drewna, bo bardzo lubi majsterkować. Mateusz uważa, że wstydem dla niego byłoby siedzenie w domu! (ŚDS)

3. Rafał skończył szkołę rok temu. Z wykształcenia jest kucharzem małej gastronomii. W jego miasteczku trudno jest o taką pracę, dlatego Rafał chce nauczyć się malowania i tapetowania. Zapisał się, więc na kurs organizowany przez urząd pracy. (KURS)
4. Tomek mieszka na wsi. Jego rodzice mają sad i dużo hektarów pola. Pracy nie brakuje dla nikogo. Tomek lubi i umie przycinać drzewka owocowe, chronić je przed szkodnikami. Jednak chciałby nauczyć się jeszcze gotować i majsterkować, dlatego będzie uczestniczył w zajęciach warsztatów terapii zajęciowej. (WTZ)
5. Małgorzata skończy za kilka miesięcy szkołę. Mieszka w domu dziecka. Martwi się o swoją przyszłość. Ma stałe źródło utrzymania: rentę po rodzicach i rentę socjalną. Kiedy skończy 18 lat, nie będzie mogła już mieszkać w domu dziecka i dlatego zamieszka u swojej cioci. Małgorzata postanowiła kontynuować naukę w technikum gastronomicznym. (Technikum)

Rozmowa kierowana:

1. Jakie plany ma Sylwia?
2. Co planuje robić, po ukończeniu szkoły, Mateusz?
3. Czego chce się nauczyć Rafał? gdzie będzie się tego uczył?
4. Jakie plany ma Tomek? Czego chciałby się jeszcze nauczyć?
5. Czym się będzie zajmować Małgorzata po skończeniu szkoły?
6. Jakie są Wasze plany zawodowe po ukończeniu szkoły?

Dla uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy wybranie przykładów odpowiadających ich możliwościom (np. zrezygnować z ostatniego).

NOTATKI

B. Działanie (DZIAŁAM – UMIEM)

Ćwiczenie 4

„Moje plany zawodowe” – ok. 5 min.

Cel: Uczeń potrafi określić cele zawodowe, które może realizować po ukończeniu szkoły.

Środki dydaktyczne:

4. etykiety dotyczące rodzajów aktywności

Z przygotowanych etykiet uczniowie wybierają te, które dotyczą rodzajów zajęć mających charakter pracy, które mogą podjąć po ukończeniu szkoły. Wybrane etykiety uczniowie umieszczają na tablicy.

1. Dalsza nauka w innej szkole.
2. Zdobycie nowych umiejętności zawodowych i życiowych – kursy, środowiskowe domy samopomocy.
3. Praca zarobkowa zgodnie z wyuczonym zawodem.
4. Pomoc rodzicom w gospodarstwie rolnym, sadzie, ogrodzie itd.
5. Przygotowanie do pracy zawodowej w Warsztatach Terapii Zawodowej.
6. Praca zarobkowa w Zakładzie Aktywności Zawodowej, Zakładzie Pracy Chronionej.
7. Oglądanie telewizji, słuchanie muzyki.
8. Siedzenie na kanapie.
9. Spotkania ze znajomymi.
10. Spacerowanie po okolicy.
11. Gra w piłkę, jazda na rowerze.

Uczniowie z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym otrzymują odpowiednie etykiety do danej aktywności. W tej grupie uczniów proponujemy ograniczenie analizowanych sytuacji do pięciu – sześciu.

Ćwiczenie 6

„Planuję swoją przyszłość zawodową” – ok. 15 min.

Cel: Wdrażanie do formułowania realnych celów zawodowych oraz planowania ich realizacji

Środki dydaktyczne:

Karty pracy nr 5 (st. lekki) lub 6 (st. głębsze)

Uczniowie otrzymują karty pracy „Planuję swoją przyszłość zawodową”. Nauczyciel wyjaśnia uczestnikom sposób, w jaki należy wypełnić poszczególne elementy karty pracy. Podkreśla również, że cel zawodowy, który sformułują, powinien być realny i dostosowany do ich możliwości i umiejętności. Po wykonaniu ćwiczenia ochotnicy prezentują na forum grupy swój cel zawodowy oraz plan jego realizacji.

W pracy z młodzieżą niepełnosprawną umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym proponujemy skorzystanie z dołączonych do kart pracy ilustracji i etykiet.

Ćwiczenie 7

„Planuję swoją przyszłość zawodową” – ok. 30 min.

Zadanie dodatkowe

Cel: Rozwijanie umiejętności sformułowania realnych celów życiowych i zawodowych oraz planowania ich realizacji.

Środki dydaktyczne:

7. Tabela „Plany zawodowe”

18. Przybory do pisania

19. Etykiety i ilustracje przedstawiające plany zawodowe

Uczniowie zapisują na otrzymanych od nauczyciela kartkach i/lub wybierają spośród etykiet i ilustracji przygotowanych wcześniej przez nauczyciela (śr. dydak. nr 17) swoje plany zawodowe, które są dla nich ważne oraz możliwe do realizacji. Można w tym miejscu odwołać się do wypełnionego przez ucznia podczas realizacji scenariusza nr 5 „Schematu schodów” (śr. dydak. nr 12).

Następnie zadaniem uczniów jest pogrupowanie zapisanych bądź wybranych planów w trzy kategorie: plany na najbliższe miesiące, plany na 2 lata, plany na dalsze lata.

Każdy z uczniów omawia swój plan na przyszłość podając sposób jego realizacji. Nauczyciel zwraca uwagę na to, aby plany były konkretne, możliwe do wykonania, miały przewidziany czas realizacji i były dostosowane do możliwości psychofizycznych ucznia.

Uczniowie z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym wykorzystują etykiety.

Ćwiczenie 8

„Wszystko zaczyna się od marzeń” – ok. 15 min.

Zadanie dodatkowe

Środki dydaktyczne:

8. cytaty

Uczniowie sięgają do portfolio i wyszukują kartę pracy nr 14 (st. lekki) lub 15 (st. głębsze) ze scenariusza nr 1 „Mam marzenia” oraz schemat schodów (śr. dydak. nr 12 ze scenariusza nr 5). Następnie porównują zadeklarowane marzenia i plany z opracowanymi przez siebie planami na przyszłość. Mogą zauważyć, że nakreślone przez nich plany życiowe i zawodowe w dużej mierze wywodzą się od marzeń. Są jednak konkretne oraz możliwe do zrealizowania.

Nauczyciel przytacza i tłumaczy uczniom znaczenie cytatu pochodzącego od P. Zulehnera „Kto nie ma odwagi do marzeń nie będzie miał siły do walki”, zachęcając ich do stawiania przed sobą nowych zadań i wyzwań oraz ich stopniowej realizacji.

NOTATKI

III. Etap końcowy

Rozmowa podsumowująca – ok. 2 min.

Środki dydaktyczne:

9. Dyplom

1. Prowadzący zadaje uczniom następujące pytania:

- ▶ Co trzeba zrobić, aby zaplanować swoją przyszłość zawodową?
- ▶ Co zrobisz w przypadku, gdy długo nie będziesz mógł znaleźć pracy w swoim zawodzie?
- ▶ Co oznacza powiedzenie „Nie praca szuka człowieka, ale człowiek szuka pracy”

2. Nauczyciel zwraca się do uczniów z krótkim podsumowaniem ich uczestnictwa we wszystkich zajęciach, zwracając uwagę na ich aktywność zaangażowanie i wymieniając w skrócie umiejętności, których mieli okazję nabyć. Następnie wręcza im Dyplomy uczestnictwa w programie.

Zajęcia końcowe należy dostosować do poziomu rozwojowego uczniów z niepełnosprawnością umysłową w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Informacja zwrotna ze strony uczniów – ok. 3 min.

Środki dydaktyczne:

- 10. Karta ewaluacji zajęć dla ucznia
- 11. Karta ewaluacji zajęć dla uczniów po zakończeniu realizacji zajęć z obszaru III
- 17. Karta ewaluacji podsumowująca 15 kart ewaluacji wykonywanych po każdym zajęciach

Uczniowie przekazują nauczycielowi informacje zwrotne, co im się podobało, co było dla ciekawe podczas zajęć wykorzystując kartę ewaluacji nr 10.

Po zakończonym programie na zbiorczą kartę ewaluacji nr 17 zostają przenoszone wyniki z wszystkich 15 kart.

Zadaniem młodzieży jest także określenie na karcie ewaluacji nr 11 stopnia przyswojenia danych umiejętności poprzez zamalowanie kolorem odpowiedniego pola:

- kolor zielony oznacza „wiem” lub „potrafię to zrobić samodzielnie”,
- kolor żółty „wiem, ale nie wszystko” lub „potrafię to zrobić z pomocą innej osoby”,
- kolor czerwony „muszę nad tym jeszcze popracować”.

PRACA POMIĘDZY ZAJĘCIAMI

PRACA WŁASNA UCZNIA

Ćwiczenie „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”.

Cel: Wdrażanie do formułowania realnych celów zawodowych oraz planowania ich realizacji.

Środki dydaktyczne:

12. Karta pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”

Uczniowie otrzymują karty pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”. Nauczyciel podaje instrukcję jej wypełnienia, zwracając uwagę, aby wybory dokonane przez wychowanków były zgodne z ich faktycznymi możliwościami.

Uczeń wypełnia jedną kolumnę Karty pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”

PRACA Z RODZICAMI

Środki dydaktyczne:

12. Karta pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”

13. List do rodziców

14. Karta ewaluacji zajęć dla rodziców po zakończeniu realizacji zajęć z obszaru III

Prosimy rodziców by wypełnili Kartę pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”

Po zrealizowaniu scenariusza 15 proponujemy odbycie spotkania z rodzicami podsumowującego realizację zajęć z III obszaru. Rodziców prosimy o komentarze dotyczące programu a także wypełnienie ankiety ewaluacyjnej.

ZESPÓŁ EDUKACYJNO-WYCHOWAWCZY

Nauczyciele, wychowawcy internatu

Środki dydaktyczne:

- 12. Karta pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”
- 15. Wskazówki do zespołu edukacyjno-wychowawczego
- 16. Karta ewaluacji ucznia wypełniana przez nauczyciela po zakończeniu realizacji zajęć z obszaru III

Nauczyciele (osoby posiadające wystarczające informacje o wiedzy i umiejętnościach ucznia) wypełniają jedną kolumnę karty pracy „Jaką pracę mogę wykonywać po ukończeniu szkoły?”

Proponujemy zorganizowanie spotkania z przedstawicielem urzędu pracy i jednostki pomocy społecznej (OPS bądź PCPR), w celu wskazania możliwości pomocy w zatrudnieniu i pozyskaniu środków, a także możliwości przekwalifikowania się.

Wychowawcom w internacie proponujemy porozmawianie z wychowankami na temat ich planów osobistych i zawodowych oraz wspólnie z nimi określenie działań i zasobów niezbędnych do ich realizacji. Wychowawcy mogą zorganizować spotkanie z rodzicami na temat planów zawodowych ich dzieci. Na spotkaniu przedstawiać możliwości poszukiwania pracy, zdobycia miejsca w warsztatach terapii czy środowiskowym domu samopomocy.

Na podstawie kart ewaluacji przygotowanych przez ucznia i rodziców, a także własnych obserwacji, nauczyciel dokonuje ewaluacji kompetencji ucznia poprzez wypełnienie karty nr 16.